System V File System

Борисав Живановић

15. март 2023.

Увод

- До сада, били смо упознати са радом са директоријумима и фајловима из перспективе корисника
- Сада желимо да видимо како су ти подаци организовани на диску
  - и како функционишу библиотеке са којима смо до сада приступали фајловима
- Неопходно је да се подсетимо основих појмова из архитектуре рачунара и оперативних система

Шта рачунар заиста зна да ради?

- Језик рачунара: скуп инструкција (енгл. ISA, Instruction Set Architecture)
- Аритметичке операције: add, sub, div, mul, . . .
- Померање података:
  - са улазног уређаја у меморију
  - из меморије на излазни уређај
  - са једне меморијске локације на другу
- Условно гранање: извршавање кода уколико је логички услов испуњен

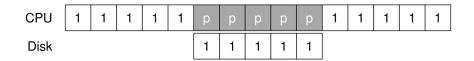
Померање података

- Процесор може да ради искључиво са вредностима које се налазе у радној меморији или регистарима
- Померање података по радној меморији/регистрима је релативно једноставно
  - већина инструкција раде са меморијским адресама и регистрима директно
- Комуникација са улазно/излазним уређајима је нешто компликованија
  - потребно је послати команду уређају
  - прочитати одговор
  - одговор сачувати у радној меморији и даље вршити обраде над њим

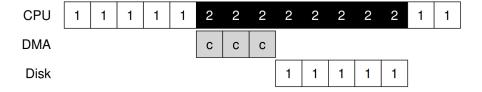
I/О механизми

- Програмирани I/O: процесор директно управља уређајима, шаље захтев и чека одговор
  - Memory Mapped I/O: уређаји су представљени меморијским адресама, користимо обичне инструкције
  - **Port Mapped I/O**: уређаји су представљени бројем порта, користимо посебне инструкције (x86: IN, OUT)
- Direct Memory Access (DMA): DMA контролер директно приступа радној меморији и прекидом обавештава процесор о извршеној акцији
  - подаци се чувају у радној меморији
  - минимална комуникација са DMA контролером преко програмираног I/O

Програмирани І/О

Direct Memory Access (DMA)

Меморијска хијерархија І

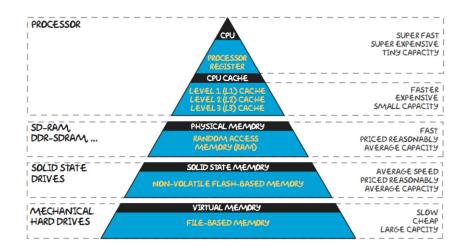
Ideally one would desire an indefinitely large memory capacity such that any particular... word would be immediately available... We are... forced to recognize the possibility of constructing a hierarchy of memories each of which has greater capacity than the preceding but which is less quickly accessible.

Burks, Goldstine, von Neumann (1946)

Меморијска хијерархија II

- Проблем: не постоји бесконачно брза и бесконачно велика меморија
- Чињеница: постоје технологије меморије које омогућавају релативно велики капацитет, по цену релативно мале брзине
  - ...као и обрнуто!
  - брзина и капацитет меморије су, по правилу, обрнуто сразмерни
- Да ли је могуће добити највећи капацитет уз највећу брзину, по најмањој цени?
- Меморијска хијерархија нам ово донекле омогућава
  - цена: приближно најспорија меморија
  - брзина: приближно најбржа меморија

Меморијска хијерархија III

Контрола приступа у хардверу

- Рачунар без контроле приступа би донекле био употребљив у једнокорисничком окружењу
  - ...али неупотребљив у вишекорисничком
  - чак и у једнокорисничком окружењу, одсуство изолације процеса представља велику опасност
- Основне градивне блокове је неопходно имплементирати у хардверу
  - софтвер можда неће бити рад да сарађује!
- Кључни механизми: режими рада процесора, виртуелна меморија

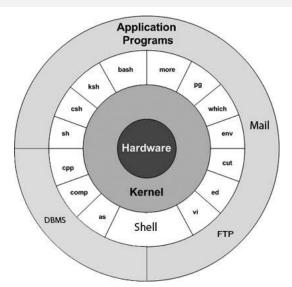
Режими рада процесора

- Привилеговани: IO, меморијске табеле, табеле прекида
  кернел
- Неривилеговани: аритметичко/логичке операције, условно гранање, ограничен приступ меморији, системски позив
  - кориснички софтвер
- Прелазак из непривилегованог у привилеговани режим је могућ приликом прекида или системског позива
- Кернел одбија захтев уколико кориснички процес нема потребне привилегије и убија га

Покретање оперативног система 1

- Процесор се буди у привилегованом режиму
- Учитава се кернел
- Иницијализују се табеле прекида
- Иницијализују се меморијске табеле
- Контрола се предаје корисничким програмима, прелази се у непривилегован режим
- Овако подешен посредник (кернел) више није могуће уклонити или заобићи
  - …под претпоставком да нема багова у имплементацији кернела и хардвера

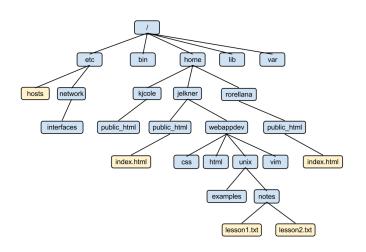
Покретање оперативног система II

Фајл систем І

- Представља формат организације података на трајном складишту
- Хијерархијска структура (стабло)
- Уводи две главне апстракције:
  - фајл: именовани запис
  - директоријум: групише друге директоријуме и фајлове
- Додатно: контрола приступа фајловима
  - 10 инструкције се извршавају у привилегованом режиму
  - интеракција са трајним складиштем је могућа искључиво преко системских позива
  - систем одбија извршавање акције уколико корисник нема овлашћење

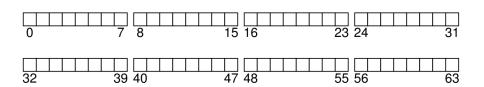
Фајл систем II

UNIX file API

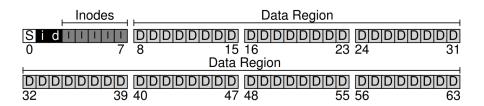
- FILE *fopen(const char *filename, const char *mode)
  - отварање фајла на задатој путањи
- size_t fread(void *ptr, size_t size, size_t nmemb, FILE *stream)
  - читање отвореног фајла
- size_t fwrite(const void *ptr, size_t size, size_t nmemb, FILE *stream)
  - испис података у отворени фајл
- int fseek(FILE *stream, long int offset, int whence)
  - померање показивача у отвореном фајлу
- int fclose(FILE *stream)
  - затварање фајла

Трајно складиште

Трајно складиште можемо посматрати као **адресни простор**. Разлика у односу на радну меморију је да је најмања јединица коју је могуће адресирати 512 бајтова.

Структура фајл система

Superblock: метаподаци о фајл систему

Inodes: метаподаци о садржају фајл система, један inode представља

један фајл или директоријум

Data Region: блокови који представљају садржај датотека

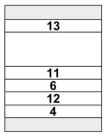
Superblock

- Када покушавамо да интерпретирамо садржај фајл система, неопходно је да имамо полазну тачку
- Садржи основне податке о фајл систему
  - величину фајл система
  - величину листе inode-ова
  - број слободних inode-ова и data block-ова
  - први део листе слободних data block-ова
  - неке слободне inode-ове (налик кешу)

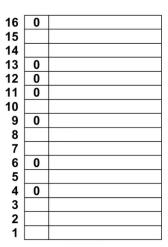
Free inode list I

- Неопходно је да знамо који inode-ови су слободни, како би могли да их искористимо за креирање фајлова/директоријума
- ullet У inode листи, слободни inode-ови су означени тако што је mode=0
- Додатну (кеширану) листу садржи superblock

Free inode list II

Super Block

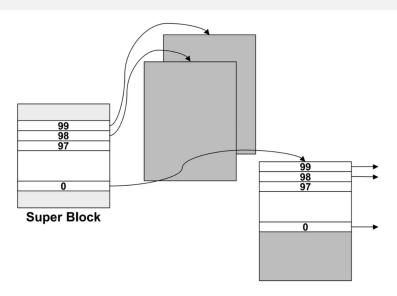

I-list

Free data block list I

- Неопходно је да знамо који data block-ови су слободни, како би могли да их искористимо за чување садржаја фајлова/директоријума
- Први део (100 показивача) се налази у superblock-у
  - уколико то није довољно да би се описао слободан простор, задњи показивач показује на листу од још 100 слободних блокова
  - ...и тако даље, док сав слободан простор није описан
- Структура налик на комбинацију array list и linked list
- Ослобађање data block-а изазива реконструкцију лист

Free data block list II

Inode I

- Jeдaн inode (index node) представља један фајл или директоријум
- Уколико представљамо фајл, inode показује на блокове који чувају садржај
- Уколико представљамо директоријум, inode представља фајл са посебном стурктуром
  - ullet у суштини, парови (filename, inodeID)
  - и даље важе сва правила чувања обичних фајлова!
- Број inode-ова ограничава број фајлова/директоријума које је могуће представити фајл системом
- Додатно: подаци о власништву (због контроле приступа)

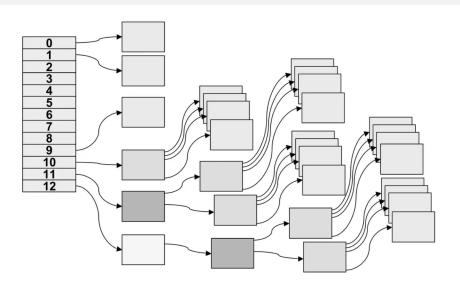
Inode II

Device Inode Number Mode **Link Count** Owner, Group Size Disk Map

Inode Disk Map I

- Представља асиметрично стабло
- Показивачи 0-9 су директни
  - чувају адресу data block-а који садржи податке
- Показивач 10 је индиректан
  - чува адресу data block-а који садржи адресе других data block-ова
- Показивач 11 је двоструко индиректан
- Показивач 12 је троструко индиректан
- Нивои индирекције су уведени због односа величине метаподатака и садржаја фајлова
- Број показивача ограничава величину фајла који је могуће представити у фајл систему

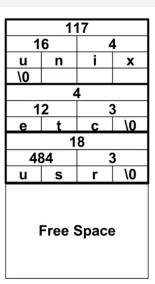
Inode Disk Map II

Формат директоријума I

inum	reclen	strlen	name
5	12	2	•
2	12	3	••
12	12	4	foo
13	12	4	bar
24	36	28	<pre>foobar_is_a_pretty_longname</pre>

Формат директоријума II

Читање фајла I

- Желимо да прочитамо фајл /foo/bar
- Да би добавили садржај, потребно је наћи inode који представља bar
- Путању растављамо на делове [/, foo, bar]
- Проналазимо inode који представља /
  - то је увек inode ID 2, проналазимо га у листи по индексу
- Читамо садржај директоријума /, проналазимо inode који представља bar
- Читамо садржај директоријума bar, проналазимо inode који представља foo
- Читамо садржај фајла foo
- Уписује се време прступа у inode foo

Читање фајла II

	data bitmap	inode bitmap								bar data [2]
			read							
						read				
open(bar)				read						
							read			
					read					
					read					
read()								read		
					write					
read()					read					
									read	
					write					
read()					read					
										read
					write					

Исписивање фајла I

- Желимо да испишемо нови фајл /foo/bar
- Проналазимо слободан inode
- Креирамо нови inode који ће да представља bar
- inode **bar** означавамо као заузет
- Проналазимо директоријум /foo
- У фајл који представља директоријум додајемо нови запис (foo, newID)

Исписивање фајла II

	data	inode	root	foo	bar	root	foo	bar	bar	bar
		bitmap						data [0]	data [1]	data [2]
			read			٠.				
				read		read				
				7000			read			
create (/foo/bar)		read write								
(/100/bar)		write					write			
					read					
				write	write					
				*******	read					
	read									
write()	write							write		
					write					
write()	read				read					
	write									
									write	
					write read					
	read				read					
write()	write									
					write					write

Питања

- На које начине можемо да избришемо фајл?
- Због чега је команда **rm** брза без обзира на величину фајла?
- Који кораци би били неопходни за опоравак фајла?
- На које начине можемо да преместимо фајл/директоријум са једне путање на другу?
- Због чега је **mv** брз, а сору/paste спор?

Литература

- Operating Systems: Three Easy Pieces, Remzi H. Arpaci-Dusseau & Andrea C. Arpaci-Dusseau
- File Systems, Thomas Doeppner
- Unix File System, Sechang (Sonny) Son
- Computer Organization and Design: The Hardware/Software Interface, David A. Patterson & John L. Hennessy
- Системски софтвер (презентације), Иван Нејгебауер
- Operating Systems: Internals and Design Principles, William Stallings
- Preliminary Discussion of the Logical Design of an Electronic Computing Instrument